

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 63 . Nr. 10

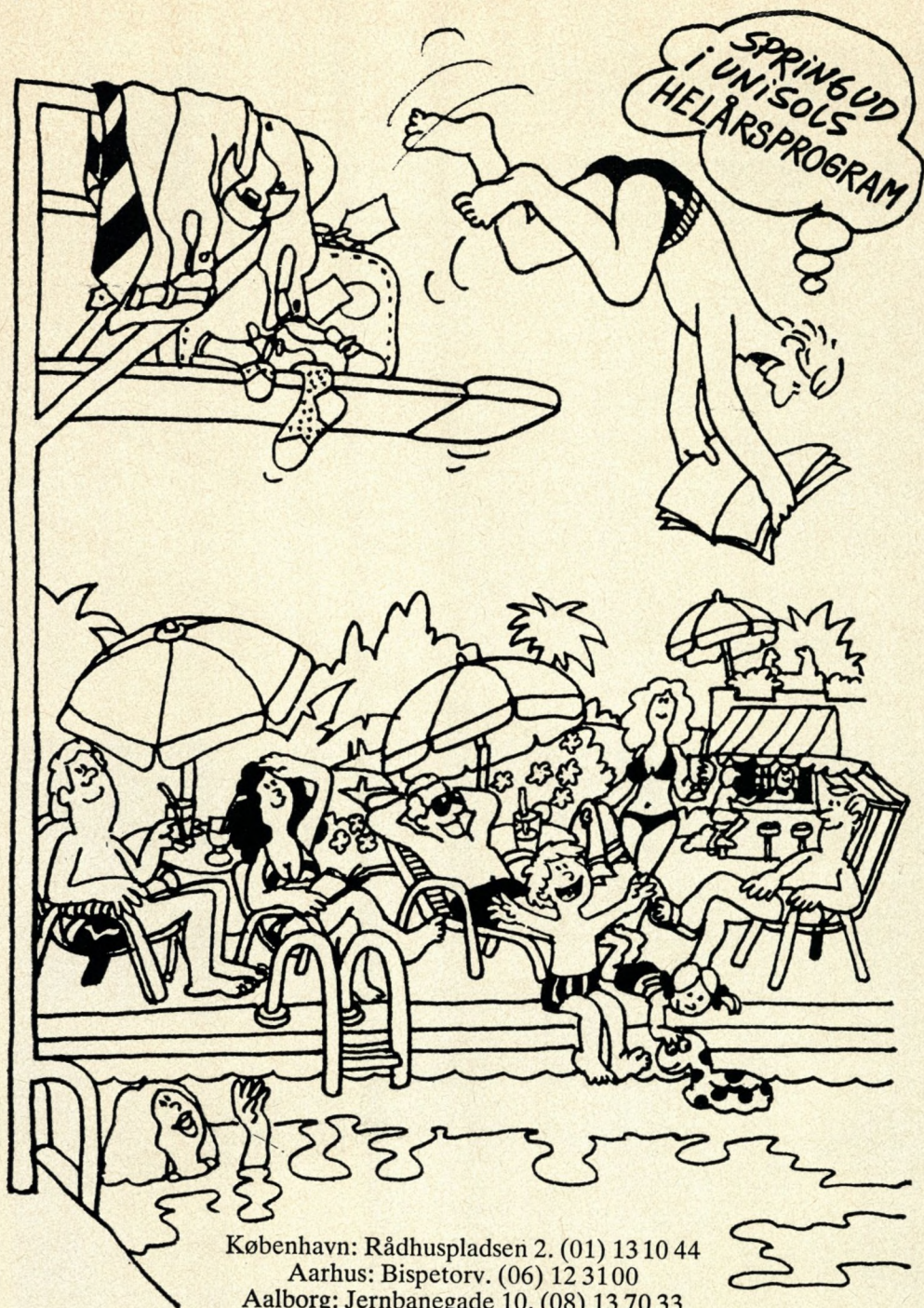
December

1978

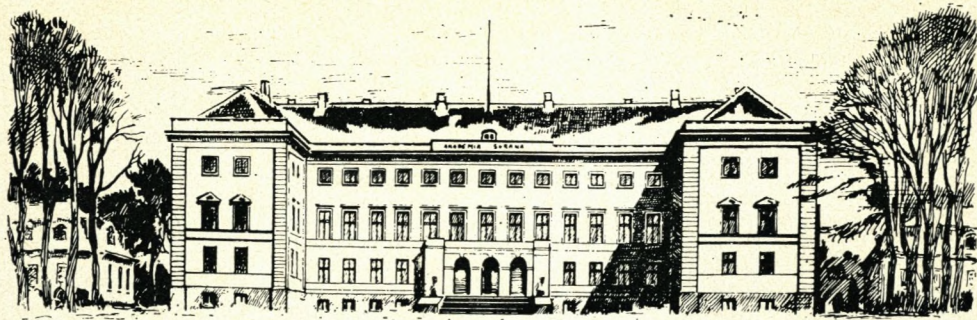
(Svend Gerner Andersen fot.).

Soransk Samfunds formand Palle Taarnhøj overrækker rektor Arne Østergaard Soranerbiografier 1584-1960 ved årsfesten.

København: Rådhuspladsen 2. (01) 13 10 44
Aarhus: Bispetov. (06) 12 31 00
Aalborg: Jernbanegade 10. (08) 13 70 33
Odense: Kongensgade 69 B. (09) 11 25 72

UNI **SOL**

Chr. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

DECEMBER 1978 63. ÅRGANG NUMMER 10

Soranerbiografier 1584-1960 fuldendte

Formanden Palle Taarnhøj overrakte rektor Østergaard Soranerbiografier 1584-1960, smukt indbundet i 3 bind med følgende ord:

Som det er sagt, er med Torben Glahns biografier rækken af biografier over Gamle Soranere fra årene 1584-1960 samt biografier over mange lærere og præceptorer nu fuldendt. Det er et ganske enestående værk, som mange tidligere soranere har drømt om at lave, og som nogle få fra hensvundne tider da også er begyndt på, og vi skal ikke være blinde for, at dette sporadiske arbejde gennem et par hundrede år af tidligere soranere har været af overordentlig betydning for det nu fuldendte værk.

Biografier 1822-1960

Biografierne fra 1822-1960 udkom først og blev lavet af et team, hvor vi uden at gå nogen for nær kan fremhæve *Aage Kann Rasmussen* og *Ellen Vibeke Jensen* og for lærerbiografiernes vedkommende *lektor Marcus Pedersen*. Til trods for arbejdets kolossale omfang blev det takket være mange deltagere og dygtig ledelse færdiggjort på en halv snes år.

Biografier 1584-1800

Biografierne fra 1584-1800 er derimod en enkelt mands værk, en ungdomsdrøm, der nu ved utroligt slid er blevet til virkelighed. Få ungdomsdrømme har vel ligget i hjertets lønkammer og ulmet i et halvt sekel for at blive

virkeliggjort i seniet, men det lykkedes altså for Torben Glahn, som begyndte arbejdet, da livets dag var ung og solrig, at virkeliggøre drømmen i aftenrøden.

Vi er disse soranske mænd og kvinder megen tak skyldig, og deres værk skal være et prægtigt monument for soransk virke i vor tid. Værket blev muliggjort ved pekulniær støtte fra en række andre soranere, hvoraf skal nævnes Veluxfonden, Aage Krarup Linds Legat og overlærer Erik Michelsens store testamentariske gave.

Det store øjeblik

I aften er så det store øjeblik oprundet, da vi børn af Sorø kan overrække vor fostermoder denne fortælling om alle hendes sønner og døtre gennem 400 år. Historierne spænder fra Christian IV til små døgnfluer som os, men vi var alle børn af Sorø med samme ret.

Kære rektor – vil du på Skolens vegne modtage disse bøger i denne meget smukke indbinding, som vi fra Soransk Samfund i stolt ydmyghed overrækker, og må vi bede dig finde en værdig plads til disse mange navne, og lad os huske, at bag hvert enkelt navn gemmer sig en hel verden, et menneske, for hvem Sorø fik betydning.

P. Taarnhøj.

PS! Soranerbiografierne fås ved at indbetale 600 kr. til kassereren.

Indmarchen ved årsfesten.

Sv. Gerner Andersen fot.

Palle Taarnhøjs velkomsttale ved årsfesten 1978

*Hr. rektor, mine damer og herrer,
kære venner.*

Igen er det mig en glæde og ære at byde velkommen til Soransk Samfunds Årsfest og at rette en varm tak til Skolen og dens rektor, fordi vi atter må fejre festen i disse skønne og hjemlige omgivelser.

Det er i år et lille jubilæum, idet det er 15. gang, at årsfesten holdes her på Akademiet og under disse former. Tidligere holdtes disse årsfester altid i hovedstaden, og der var ikke inviteret damer med. Dette forhindrede dog ikke, at man ved det afsluttende Panchesold ved disse fester blandt de ca. 20 talere altid fandt en tale for kvinden, som det hed dengang, og da ingen af dette køn var til stede til at distrahere taleren, som således kunne hengive sig helt til abstrakte fantasier, nåede hyldesten ofte uanede højder. Fra 1908, hvor de første piger dimitteredes fra Skolen, var der dog ofte et eller to af disse uskyldige væsener tilstede til bly at modtage hyldesten med nedslagne øjne. Helt i overensstemmelsen med protokollen fik rektor den unge dame til bords, og hvis der var to, tildeltes den anden formanden.

Damer med eller ej

I mange år gik diskussionen om det gavnlige eller skadelige i at invitere vore damer med til årsfesten, men først efter Soransk Samfundt 100 års jubilæum i 1962 følte man sig tilstrækkeligt rustede til et så afgørende skridt, og for første gang kunne der så afholdes

dans efter middagen til erstatning for det traditionelle Panchesold. Set fra bestyrelsens synspunkt havde det den store fordel, at man ikke havde nødig at planlægge underholdning efter middagen, den sørgede damerne for, og lad dette være en god grund til at byde vore damer hjertelig velkommen.

De specielt indbudte

Som sædvanlig har vi den glæde i aften at have en række gæster, som jeg gerne vil have lov til at nævne, enten fordi vi skylder dem så meget, eller fordi de i aften er særlig genstand for vor hyldest.

Lad mig begynde med at nævne pastor Bækdorf, der repræsenterer Akademiets store nabo kirken og dermed tillige repræsenterer biskop Absalon. Desværre mangler hele to fra Skolens ellers så stærke og godt repræsenterede triumvirat, idet professor Hermansen i aften skal holde foredrag i Esbjerg, og kontorchef Thye har måttet sende afbud i sidste øjeblik. Heldigvis, jeg havde nær sagt selvfølgelig, er det tredje medlem, Skolens rektor med frue her, og vi har endvidere den glæde at se økonomiinspektør Kaad med frue. Der er to af vores æresmedlemmer tilstede, nemlig Svend Clausen og Ellen Vibeke Jensen, denne sidste er tillige her i sin egenskab af 65-års jubilær, men selvom Ellen Vibeke Jensen således optræder i anden potens, er vi dog i bestyrelsen indstillet på, at hun i betragtning af sine store fortjenester af Soransk Samfund kun skal betale én adgangs billet!

Jubilarene

Vi er lykkelige for det store antal jubilare, der har efterkommet opfordringen til at deltage, nemlig fra 1928: Otto Schousboe, Hans Quade Rasmussen, Ib Brask, Valdemar Kørnerup, Johannes Jørgensen, Peter Lovmand Hvid, Kirsten Bronée og Axel Beck. Fra 1923: Halfdan Beck og Torben Glahn, fra 1918: Troels Zacho, Svend Rothe, Holger Kerstens og Dora Andersen. Fra 1913: Er som tidligere nævnt Ellen Vibeke Jensen, og endelig fra 1908: er mirabile dictu en 70-årig jubilar Aage Geleff. Endelig sender en anden 70-årig jubilar og frokostgæst Knud Palslev sine hjerteligste hilsener.

Lærerne

Vi er begunstiget af tilstedeværelsen af 9 tidligere og nuværende lærere, de fleste med fruer, nemlig lektor Balslev, adjunkt Kirsten Jørgen Jensen, adjunkt Steen Jensen, som er dimmitteret herfra i 1965, adjunkt Lars Kelstrup, adjunkt Koch, adjunkt Torben Funck Petersen, lektor Svend Ranvig, selv dimmitteret herfra i 1935 og kendt som redaktør af Soraner-Bladet, lektor Nordahl Svendsen og endelig lektor Halfdan Beck, der som tidligere nævnt er 55-års jubilar i år.

Jeg tror, at det er af meget stor betydning, at lærerne deltager, for der er jo to ting, vi gemle gerne vil møde henede: for det første Skolen, men i lige så høj grad vore lærere. Disse to, skal vi sige institutioner, der fik så fundamental betydning for vor tidlige udvikling. Det er altid dejligt at besøge sit barndomshjem, men det gør jo ikke noget, hvis der er nogen hjemme.

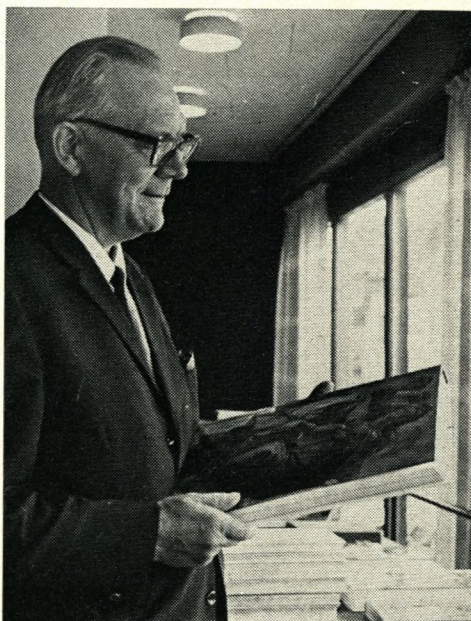
Dimittenderne

Til slut når jeg frem til dem, der er anledning til vor fest i aften og vel derfor genstand for vor særlige opmærksomhed og velkomst, nemlig årets dimittender. Antallet af dimittender, der gennem årene har deltaget i rus-festen, har svinget en del, og det er mit indtryk, at tidligere tiders rus-fester så et større fremmøde end de senere år. Så meget mere glædeligt er det, at vi i år kan byde så mange som 26 dimittender vilkommen her i aften. Flere endda med ledsagere, noget der jo var utænkeligt i det vi gamle kalder vor tid.

De 26 er: Lars Andersen, Lone Blume-Jensen, Marianne Urban Hansen, Michael Kragh Hansen, Caroline Heimann, Flemming Ibsen, Torben Jensen, Annelise Kramp, Thomas Mølvig, Paul Henrik Jølver Andersen, Lars Victor Dalgaard, Anna Lassen, Lars Nilsson, Tine Christiansen, Anni Margrethe Worm, Henrik Adamsen, Frederik Bentzen, Ole Bom, Jens Borgnæs, Henrik Christensen, Steffen Houlberg, Franz von Jessen, Lars Underbjerg, Michael Aagren, Henning Amstrup og Holme-gaard Andersen.

Det er os en stor glæde at se jer her i aften, og vi byder jer hjertelig velkommen i Soransk

Samfund i tillid til, at I vil føle jer hjemme hos os, og at I vil forstå, at Soransk Samfund ikke blot har en mission blandt de gamle, men også en mission for vor skole.

Overbibliotekar Torben Glahn.

Vi er så kommet til aftenens andet højdepunkt, og det er mig en ære og en glæde at introducere aftenens festtaler, overbibliotekar Torben Glahn, som er her med fru Glahn i aften.

Torben Glahn er student fra Skolen 1923 og som nævnt selv jubilar i aften. Han er soraner i dobbelt potens, idet han er født henede som søn af lektor ved Sorø Akademis Skole Alfred Rosenstand Glahn. Hans far ledede i sin fritid Sorø Sogns Bibliotek, et af den gode gamle slags med syltetøjsetiketter bag på bøgerne, og Torben Glahn hjalp ham ofte her. Han begyndte sin egentlige bibliotekaruddannelse her på Sorø Akademis Bibliotek, men allerede i 1927 kom han til Sønderjylland, hvor hans liv hermed knyttedes til grænseegnene. Han blev overbibliotekar i Haderslev, men sin manddomsgerning fik han syd for grænsen. Efter krigen trængtes der i høj grad til dansk indsats dernede sydpå. Det danske bibliotek i Flensborg var udmarvet og havde ikke fået bøger under hele krigen, og Grænseforeningen mente, at Torben Glahn var manden til at rette op på det forsømte, så i 1946 havnede han i Flensborg. Det gik nu ikke så let i begyndelsen, for grænsen var stadig spærret, nu af englænderne, så han kunne hverken få familie eller bøger derned. I Haderslev blev samlet 100.000 bind, men bøgerne skulle, inden de blev sendt til Flensborg, censureres af englænderne, og en del blev nægtet indførsel. Bedre blev det ikke, da

nogle underordnede tyskere med tysk grundighed fandt ud af, at der i den første sending på 700 bøger var to, som ikke fandtes på den liste, der i forvejen var fremsendt til militærregeringen i Kiel. En overgang var forholdene så strenge, at Glahn fik udvisningsordre af englænderne, men efter råd fra oberstløjtnant Lunding blev han i Flensborg trods gentagne advarsler. Efterhånden lettede situationen, og Glahn blev i Flensborg som overbibliotekar, til han i 1970 blev pensioneret, og han oplevede at se biblioteket vokse sig stort og stærkt og endda få en ny stor biblioteksbygning. Hans store menneskelige egenskaber blev af stor betydning for samarbejdet med de tyske myndigheder og ikke mindst med det tyske bibliotek, hvor han fik et fint samarbejde med den tyske overbibliotekar Johannsen.

Når vi i aften er særligt glade for at have Torben Glahn her, så er det fordi han netop har afsluttet sine Soraner-Biografier fra årene 1584-1737 (ja, jeg sagde 1584 og ikke

1586, som nogen måske tror), og dermed er rækken af biografier op til 1960 fuldendt. Dette skal jeg senere vende tilbage til, men de fleste har sikkert fantasi nok til at forestille sig, hvad dette arbejde har kostet af udholdenhed, energi og stædighed.

Mon vi ikke på Torben Glahn kan bruge et vers fra det digt, som blev skrevet til hans far af soraneren Aage Lind:

»Han stormed til sit dagværk,
som en Tyr, der godt kan stange.
Og ingen sten blev uvendt,
hvor han gravede sig ned.
Han opgav ingen vej,
blot fordi de syntes lange,
og spared ingen møje,
blot fordi den kosted sved.«

Torben Glahn!

P. Taarnhøj.

PS! Torben Glahns rustale bragtes i novembernummeret.

Apropos Banevejen

I mine år på Sorø Akademi fik jeg bl. a. også af min onkel Frants Muus, student fra Sorø, ant. i slutningen af 1880'erne, senere skovrider på Svenstrup - gift med Ingeborg f. Boserup, datter af min morfader, dr. Boserup, Borup - også gl. soraner, flg. beretning:

Frants Muus' fader Nicolai Esmark Muus, tidligere advokat i Flensborg, hvorfra han blev udvist af prøjserne efter krigen mod Frankrig 1870, flyttede derfra til Nykøbing Sj. som borgmester og birkedommer over Dragsholm Birk.

For at få sin søn, Frants M. på Sorø Akademi søgte han embedet som borgmester i Sorø i 1883 og havde dette til 1890 - boede vistnok på Regensen.

Han havde for vane at gå aftentur ud ad Banevejen. Da han var meget svagtsynet, lod han opsætte et par lygter for at have et retningspunkt at gå efter på den mørke vej. Når han nåede lygterne, vendte han hjemad. Byens borgere døbt lygterne »Borgmesterens Øjne«.

Frantz Muus havde i øvrigt ridset sine forbogstaver ind i Klosterportens røde munkesten, der hvor der tidligere var en postkasse. Når Frants M. besøgte os i Sorø, skulle vi altid hen at se til hans navn. Nu er de ikke til at finde mere - postkassen er, så vidt jeg husker, også væk.

For at der ikke skulle være nogen erindringsforskydning, har jeg, før dette gik i skrivemaskinen, konfereret det af med min fætter, skovrider Henning Muus, Gavnø - søn af Frants M.

Med venlig soranerhilsen

J. F. Bøttger,
Dragsholm.
Student 1929.

Stubbe Teglbjergs artikel i oktobernummeret var meget interessant læsning, men som gammel entreprenør blev jeg lidt ked af, at den gode Kähler ikke alene tabte mange penge, men også måtte bære, at de Sorøborgere godtede sig over hans uheld.

Jeg tror nu ikke, at det gik så slemt til ...

Kähler var en god gammel soraner: Gustav Kähler (1845), født 1828 på Bjernedegård og død 1913 på landstedet Friheden ved Høsterkøb. I sine »ungdomserindringer«, skrevet 1906 og 1910, men først trykt 1953, fortæller han meget åbenhjertigt om sine held og uheld. Banevejen, som han byggede 1854, nævner han dog ikke, men han skriver:

»Forinden jeg (i 1855) blev Teglblænder, havde jeg et par Aar befattet mig med Jærnbanebygning (Roskilde-Korsørbanen) som Entreprenør ... Ved dette Jærnbanearbejde tjente jeg ikke meget, fordi jeg slet ikke forstod mig derpå, der kunde ellers have været tjent godt. Jeg lærte imidlertid, som Svenskerne siger »selv at kunne knappe mine bukser«, lærte Selvstændighed, hvad jeg senere havde megen gavn af.«

Gustav Kähler blev en indflydelsesrig, højt respekteret og velstående mand - læs videre om ham i Soranerbiografierne!

A. Kann Rasmussen.

Hvem betalte Banevejen?

Det var et stort fremskridt for samfærdselen, at der blev anlagt en jernbane fra København til Roskilde i 1848, og endnu bedre blev det, da banelinien fra Roskilde til Korsør var færdig i 1855. Før måtte man rejse med diligencen, hvilket tog fra 8-12 timer fra København til Sorø. Man kunne også køre med en bondevogn fra Akademiets gods, hvilket tog 12-14

(Fortsættes side 134).

Ole Rømers landobservatorium

fundet og beskrevet af Claus Thykier (55)

Da jer for ca. et kvart århundrede siden var alumne på Sorø Akademi, var der især fire ting, som optog mig meget (bortset fra »husperne« på Holbergsvej).

1. Spejderlivet, specielt hvad angår orienteringsløb og »skattejagter«. (Svend Ranvig var min tropsfører).
2. Besøg på Sorø Akademis bibliotek.
3. Sangtimerne hos Henrik Schiøtz.
4. Lektor Steffen Rasmussens historieundervisning.

Disse interesser er siden kommet mig til gavn, hvilket nok kræver en nærmere forklaring. Det skal dog først indrømmes, at jeg var umanerlig doven med lektielæsningen. I historie hos Steffen Rasmussen klarede jeg mig i fire år uden at åbne en bog. Det skyldtes, at jeg var i stand til at hypnotisere ham (troede jeg) til altid at høre mig i årstallet for Roms grundlæggelse (753 f. Kr.), det eneste årstal, jeg kendte, sandheden er nok snarere den, at han holdt hånden over mig, vel vidende, at det var det årstal, der reddede mig fra uvidenhedens forsmædelige nederlag. På den måde vakte min interesse for historie!

Henrik Schiøtz imponerede jeg ved at kunne synge både sopran og bas i samme periode. Senere er jeg blevet musiklærer i det håb, at jeg kunne støde på en elev med lignende evner, det er bare endnu ikke lykkedes.

På Akademiets bibliotek fik jeg som stamgæst af lektor Balslev fri adgang til hylderne, hvor jeg bl. a. fik mulighed for de første teoretiske studier i seksuallære (i 1001 nats eventyr).

Fra mit spejderliv har jeg bevaret en tilbøjelighed for skattejagt, der har hjulpet mig i min søgen efter Rømers landobservatorium.

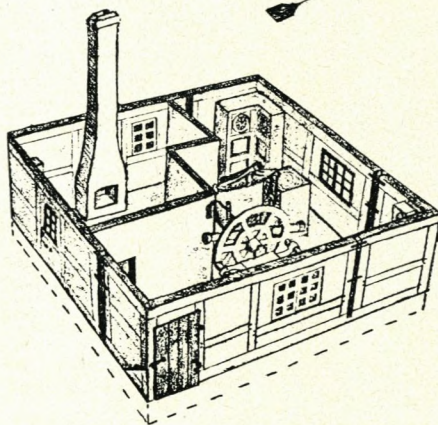
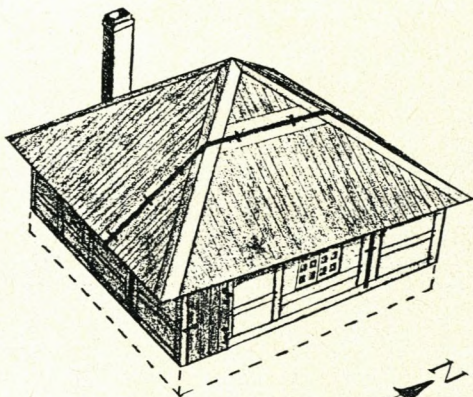
Hermed fuldendes billedet af en mislykket gammel soraner!

Ole Rømer

Men lad os vende blikket mod en ulige mere interessant personlighed, *Ole Rømer*. Han var ikke doven i skolen. Som attenårig student fra Aarhus Katedralskole kom han til Universitetet og blev optaget i huset hos den kendte naturvidenskabsmand *Rasmus Bartholin*, under hvem han studerede astronomi, og som senere blev hans første svigerfar.

Da den franske astronom *Picard* kom til København i 1671 for at stedfæste længde og bredde for Uranienborg på Hven, bistod Ole Rømer ham, og da *Picard* opdagede hans sjældne evner, tog han ham med sig til naturvidenskabens højborg, Paris. Her gjorde Rømer den opdagelse, der gjorde hans navn verdensberømt: *lysets hastighed* eller »tøven«, som han selv poetisk kaldte det.

I 1681 vendte Ole Rømer hjem til Dan-

Ole Rømers landobservatorium.
Rekonstruktion af forfatteren.

mark, hvor man havde fået øjnene op for hans alsidige begavelse. Han kom til at bestride de mest forskellige hverv: politi-, brand- og borgmester i København foruden mangfoldige andre, men som det fremgår af hans testamente, var det astronomien, »han haver æstimeret over alt, han haver kiært i verden«.

Professoratet i astronomi var uden tvivl det, han holdt mest af, og stillingen som direktør for observatoriet på Rundetårn gav ham muligheder for i sine få ledige stunder at dyrke sin hovedinteresse.

Det fremgår imidlertid af breve til filosofen og astronomen *Leibnitz*, at Rømer lige siden Parisopholdet havde haft planer om at bygge et observatorium, helt uligt de eksisterende, formålet med det skulle være at finde »stjernernes parallakse«, hvilket vil sige, at man ved måling af sigtevinkler til stjernerne med et halvt års mellemrum kunne kon-

statere jordens bevægelse om solen – beviset på det kopernicanske verdensbilledes rigtighed.

Hertil egnede de gængse observatorier sig ikke efter Rømers mening, da instrumenterne i disse var tilpasset bygningerne, medens man i stedet burde tilpasse bygningerne til instrumenterne.

Et sådant observatorium indrettede Rømer på en mark, ikke langt fra landsbyen Vridsløsemagle, tæt ved hans anden svigerfar *Caspar Bartholins* »lysthus« (dvs. landsted) Pilenborg, også kaldet Tusculum efter Ciceros landsted uden for Rom. Dette observatorium kaldtes *Observatorium Tusculanum*.

Her foregik en livlig aktivitet til Rømers død i 1710. Det lykkedes dog aldrig for ham at konstatere parallaksen. Dette er nemlig ikke muligt ved hjælp af en meridiankreds – ikke engang ved hjælp af nutidens avancerede meridiankredse. Parallaksen blev langt senere konstateret på anden vis. Tre tykke bind skal hans observationer have fyldt (mere talrige end Tycho Brahes), men de gik til grunde ved Københavns brand i 1728. Kun observationer for tre døgn (*triumsobservationerne*) undgik at blive flammernes bytte. Disse er senere blevet benyttet til at påvise rigtigheden af en anden astronomisk teori og regnes blandt astronomiens klassikere.

Rømers efterfølger fortsatte observationerne på det tusculanske observatorium, men døde allerede året efter. Herefter forfaldt observatoriet, og i 1717 overflyttedes instrumenterne til Rundetårn. »da Maskinen er spoleret og Jærnet bortstjålet«.

Bygningen er sikkert kort tid efter blevet revet ned, og erindringen om observatoriets beliggenhed udviskedes.

Hans Kjærs undersøgelse

I 1923 forsøgte *Hans Kjær* fra Nationalmuseet at genfinde observatoriet efter oplysninger fra Rømer og hans assistenter. Han fandt og udgravede Pilenborg, men det var ham ikke muligt at stedfæste observatoriet, udover at han angav et område, hvor han mente, at det måtte have ligget (i øvrigt ud fra en forkert teori). Samtidigt kom en ku-

stode fra Det kgl. Bibliotek, *Harald Mortensen* (kaldet »Menneskemortensen«) til samme resultat som Hans Kjær.

Et anonymt manuskript

Året efter dukkede et anonymt manuskript op på Videnskabernes Selskabs bibliotek. Forfatteren heraf havde omkring 1765 været i Vridsløsemagle med det formål at finde rester af observatoriet. Han fandt imidlertid intet, men traf dog en gammel kone *Ane Peders Dotter*, som kunne huske, hvor »stjernekeggerhuset« havde ligget, og hun førte ham ud på stedet, midt på en pløjemark. Herfra lagde forfatteren sigtelinier til forskellige kirker og gravhøje, dog uden at angive deres navne, bortset fra Frue Kirke, Roskilde Domkirke og den såkaldte »kongehøj«, nu kaldet Ole Rømers høj.

Hans Kjær efterprøvede disse sigtelinier, men kunne ikke få dem til at stemme, hvorefter han forkastede dem som uøjagtige og uanvendelige. Grunden til dette måtte være, mente Kjær, at den anonyme forfatter selv ikke havde været tilfreds med sine observationer på grund af »blæst og en overhængende Reign«.

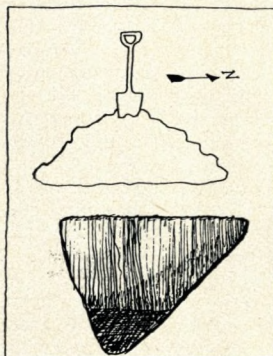
I 1944 – 300 året for Ole Rømers fødsel – rejstes ved vejen til Vridsløsemagle en mindesten for det tusculanske observatorium. Den angiver det omtrentlige sted efter Kjærs beregninger.

Nationalmuseet forsøgte i 1960'erne på opfordring af Ingeniørforeningen at finde spor efter stjernekeggerhuset ved hjælp af luftfotografering. Dette gav dog et negativt resultat, da der på det pågældende tidspunkt var rødbeder på marken. Disse egner sig forstæeligt nok ikke i samme grad som kornafgrøder til at vise spor af fortidsanlæg.

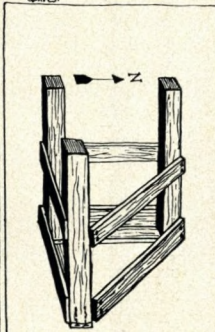
Nye muligheder prøves

Da jeg for et par år siden flyttede til Vridsløsemagle, blev min interesse vakt (p.g.a. min i indledningen til denne artikel omtalte umodenhed), og jeg satte mig for at gå ind i jagten på observatoriet.

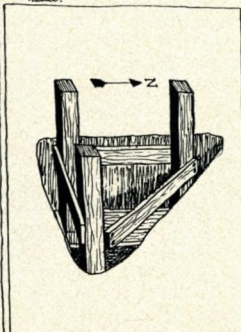
1. Det brakkede hul graves.

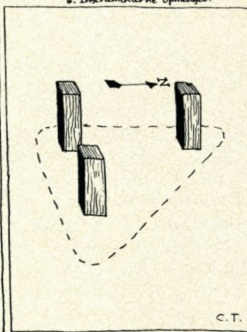
2. Konstruktionen af stolper og afmåling af størrelse.

3. Konstruktionen nedvandes i hullet.

4. Hullet tilknyttes. 5. Muret opføres. 6. Instrumenterne opstilles.

TIDSFØLGE VED TUSCULANUMS OPFØRELSE (REKONSTRUKTION)

C.T.

Den gode fe

Ved et besøg i Sorø henvendte jeg mig på Akademiets bibliotek, hvor *Signe Blem* var yderst hjælpsom med at finde kildemateriale frem, bl. a. Kjærs artikler og en del Rømerbiografier. Ved yderligere studier på Det kgl. Bibliotek, Rigsarkivet og Universitetsbiblioteket nåede jeg til samme resultat som Hans Kjær, at det ville være umuligt at stedfæste observatoriet på grundlag af de geodætiske oplysninger fra Rømer og hans elever, idet geodæsien på dette tidspunkt endnu var i sin barndom.

To uprøvede muligheder

Af uprøvede muligheder fandt jeg to: På matrikeldirektoratet findes et kort over »Vridsløsemagle Byes Marker«, tegnet i 1780. På kortet var tegnet en ganske lille kvadratisk bygning på en mark uden for Vridsløsemagle. Den svarede meget godt i størrelse og form til observatoriet. Da kortet syntes at være kopieret efter et endnu ældre kort, kunne det ikke udelukkes, at det virkelig var observatoriet, der var aftegnet. Dog, efter at jeg havde målt mig frem til dette sted, indså jeg, at det kunne ikke være tilfældet, eftersom et mellemliggende højdedrag skjulte sigtet til Rundetårn, og i følge en oplysning fra en af Rømers assistenter signalerede man ved hjælp af lys signaler mellem de to observatorier, når de astronomiske ure skulle korrigeres.

Den anden mulighed, som ikke var forsøgt, var studier af luftfotografier i Geodætisk Instituts fotometriske afdeling. Her kunne jeg besigtige fotos af området med vekslende afgrøder, idet der fandtes optagelser helt tilbage fra 1930. På flere af billederne aftegnete et spor sig på marken ikke langt fra det af Hans Kjær angivne sted. HEUREKA! Da området nu befinder sig i den nyanlagte Vestskov, tilkaldtes statsskovrider *Laumann Jørgensen*, der er en dygtig og ivrig amatørarkæolog. Han og jeg foretog en prøvegravning, der viste så lovende spor, at vi så tilkaldte professionelle arkæologer fra Fortidsmindeforvaltningen. Disse foretog en systematisk udgravning, men ak! Det viste sig at være en overpløjet gravhøj, vi var stødt på.

Slukøret gik jeg hjem og kunne ikke falde i søvn om natten. Alt havde passet så godt på dette sted i følge kildematerialet, blot ikke den anonyme forfatters sigtelinier, men de var jo allerede én gang blevet forkastet.

Misvisningen

Pludselig slog det ned i mig, at den anonyme forfatter sikkert ikke havde taget hensyn til kompassets misvisning. Måske var hans sigtelinier ikke så nøjagtige, som Hans Kjær havde ment.

Et eksperiment gjordes. Sigtelinierne kalderedes over på et stykke smørrebrødspapir, og dernæst fandt jeg det ældste målebordsblad over området frem. Det var fra 1897, og på det er indtegnet nogle nu overpløjede gravhøje som koter. Ved uden særlig hensyn-

tagen til kompasretningerne at køre sigtelinierne hen over målebordsbladet håbede jeg at kunne få i det mindste nogle af sigtelinierne til at stemme.

Pludselig falder brikkerne på plads. Alle linier passer undtagen kompasretningerne. Der er en misvisning på 11–12 grader vest.

Klokken 3 om natten er jeg overbevist om, at jeg har fundet stedet!

Jeg vækker triumferende min trygt sovende kone der blot vender sig om på den anden side med en bemærkning, der ikke tåler at citeres!

Næste dag måler jeg mig frem til stedet. En landmålerstok sættes i jorden, hvorefter jeg i bedste større koncentriske cirkler kredser om denne. Hver gang jeg i jorden støder på det mindste spor efter mennesker (dyreknogler, små teglstensrester og lign.), afsættes en mærkepæl. Hvor koncentrationen er størst, må skatten være begravet. Og det var den også! *Ane Peders Dotter* kunne virkelig huske, hvor »stjernekeggerhuset« havde stået.

Desværre tillader pladsen ikke at beskrive selve udgravningsfasen og dens givtige resultater. Eventuelt heri interesserede henvises bl. a. til tidsskrifterne SKALK for oktober 1978 og ANTIKVARISKE STUDIER, udgives af Fortidsmindeforvaltningen, udkommer ved årsskiftet. Det må her være tilstrækkeligt at nævne, at der fremkom sikre beviser på, at det virkelig var resterne efter Ole Rømers tusculanske observatorium, vi havde fundet. – Og det skal en historielærer, en tropsfører og personalet på Sorø Akademi's Bibliotek have deres del af æren for sammen med en gammel morlille ved navn *Ane Peders Dotter*.

Claus Thykier.

Vidste du det?

Brøndhuset over Fraterbrønden er bygget af frådsten fra Roskildebispens gamle brud ved Vintremøller, der blev tilovers fra restaureringen af Tveje Merløse kirke, bygget af Absalons far Asser Riig, og brøndkarmen er foret indvendigt med munkesten fra fundamentet til Absalons rytterstatue på Højbro Plads.

Absalons 850 års fødselsdag fejredes med manér i Sorø

Sorøs dynamiske turistchef *fru Inge Margith Lehn* samlede alle trådene i sin hånd og skabte succeszen.

Om Sorø handelsstand fik økonomisk udbytte af arrangementerne, kan der kun gisnes, men det hele klappede på grund af god og grundig planlægning. 600 deltagere i Absalonsmarch fra Fjenneslevlille kirke til Sorø. Absalonskakturering, tegnekonkurrence, festmiddag på Frederik den Syvende lørdag aften og frokost dagen efter med biskopsild, lamme-kølle og surkål, rytteroptog og folkedans, fakkeltog, festgudstjeneste i kirken og festaften med orgelmusik, fortælling og sang af Chorus Soranus osv. I »Bikuben« var der en uge før og efter selve dagen en udstilling fra Sorø Akademis Bibliotek af bøger, der omtalte Absalon. Pariserudgaven af Saxo fra 1514, Absalonminderne fra Det kongelige Kunstkammer i Holger Jacobæus udgave af »Museum Regium« med to bispestave, to lange sværd, en hjelm, som Absalon skulle have båret på mange vendertog (den har senere vist sig at være en ungarsk sølvhjelms fra 1500-tallet), det famøse kranium og de to højre lårbøen fra Absalons grav, førstetrykket af hans testamente, to eksemplarer af Morten Pedersens bog fra 1589 om Absalons slægt og afstamning, en længere række af senere Sa-xoudgaver for blot at nævne noget.

Kransenedlægning

Søndag formiddag kl. 9,30 blev der nedlagt 7 krans på Absalons grav i koret: Sorø by af borgmester Ib Trojaborg, København af overborgmester Egon Weidekamp, Stiftelsen Sorø Akademi af kontorchef Niels Thye, Soransk Samfund af Svend Clausen, Sorø Akademis Skole af rektor Arne Østergaard, Sorø kirke af formanden for menighedsrådet P. Skåning Nielsen og Absalonstroppene fra Hertug Knuds Division i København.

Festgudstjeneste

Ved selve gudstjenesten kl. 10 forrettedes tjenesten ved alteret af den nuværende ros-kildebiskop *Hans Kvist*, mens den katolske biskop i Danmark *Hans Martensen* prædikede.

Den katolske biskop følte stor glæde og taknemmelighed for indbydelsen til at prædike ved Absalonfesten i Absalons egen kirke. Han opfattede det som et af tusindvis eksempler på, at fjendskab og bitterhed fra reformationens dage er ved at helbredes i vor tid. Det lover godt for fremtiden. Allerede som dreng i Sankt Knuds Skole i København betød Absalon meget for mig. Vi hørte meget om ham allerede i underskolen, og han stod som en helt for os. Ved min udnævnelse til katolsk biskop fik jeg overrakt en kopi af den ring, som Absalon fik med i sin grav.

Der er meget at beundre hos Absalon: hans

energi, hans mod, hans trofasthed overfor sine venner og hans samfundssind, idet han ved sin dåb følte sig forpligtet til at engagere sig i samfundsspørgsmål. Andet hos ham kan virke mere fremmed. Absalon som kriger med økse og hjelm kan være sværere at forestille sig i dag, men det hørte hans tid til, ikke vor. Professor Hal Koch fremhæver Absalons evne til at stifte fred mellem konge og pave, mellem stridende parter her i Danmark, og ved oprøret i Skåne prøvede han det samme med dårligere resultater.

Gudstroen er det fælles for os og Absalon, som dagens evangelium taler om. Dåben var noget afgørende for ham og det fællesskab, han følte med de døbte. Hedningerne var noget for sig.

Kirken har betydet overordentlig meget for Absalon, han har villet tjene Gud, og en besindelse på dåben vil også i dag være det, der skal samle os i samfundet. Lad ikke dit hjerte forfærdes, og lad det ikke være modløst!

Det var en særpræget oplevelse at sidde i Sorø kirke og høre en katolsk biskop prædike. Det er næppe sket ret mange gange siden reformationen! Efter gudstjenesten havde Turistforeningen inviteret 30-40 gæster til en hyggelig frokost på Frederik den Syvende, og så gik det slag i slag resten af dagen med rytteroptog med Absalon i spidsen og lidt uhistorisk! en hestevogn med nonner, eller var det engle? (m/k i praksis) og derefter folkedans.

Festaften i kirken

Festaftenen i Sorø kirke indledtes med et stort fakkeltog af hjemmeværn, civilforsvar og spejderorganisationer, der med Sorø Garden i spidsen begyndte på Borgerskolen og sluttede med at danne spalier i klosteralleen. Det så meget festligt ud i den mørke aften. Inde i kirken spillede fru Jørgensen smukt på orglet, og Carsten Sloth sang: »Frihed er det bedste guld« solo, hvorefter dette blads redaktør fortalte om Absalons liv og virke. *Vor formand har bestemt, at det skal trykkes efter manuskriptet, og jeg tør ikke sige nej.*

Aftenen i kirken sluttede med, at kirkekoret og medlemmer af Chorus Soranus sang nogle sange af Ingemann med melodier af Weyse.

Absalons gravskrift i dansk oversættelse

»Her hviler Absalon, ærkebiskop, Asgers søn, en god og from mand, som grundlagde dette kloster og berigede det med meget gods. Han indehavde bispestolen i Roskilde i 43 år, ærkebispesædet i Lund i 23 år. Han døde Sankt Benedikts dag i det Herrens år 1201«.

»De tvende kirketårne«

Alle kender Oehlenschlägers smukke digt, skrevet i 1808 til trøst for Danmark efter Københavns bombardement og flådens tab i 1807, hvor han symbolsk peger på, at når det ser rent galt ud, er der håb ved at se tilbage i historien. Som Absalon og Esbern Snare i sin tid genrejste det danske hus, måtte Danmark i 1808 håbe på en lignende hjælp.

Morten Pedersen fortæller i sin bog fra 1589 om Absalons afstamning det gamle sagn, der må være opstået så sent, at det var gået i glemme, at Absalon og Esbern ikke var tvillinger. Esbern var mindst ét år ældre.

Granitkirken i Fjenneslev er bygget af Asser Riig, men tårnene må være yngre, da teglsten først kom i brug i Danmark efter 1150, og de er sikkert bygget af Absalon, ligesom stifterbilledet, hvor hans far overrækker Gud en kirke med to tårne, og hans mor en snoet guldring, sikkert også er skænket kirken af Absalon. Man kan ikke vente portrætlighed, men det er et fornemt godsejerpar at se på. Billedet kommer nu til sin ret efter restaureringen 1872-74, hvor de indbyggede hvælvinger blev taget ned og kirken fik sit oprindelige træloft igen.

Det er bare ærgerligt, at det gamle sagn ikke taler sandt, for hvilken far ville ikke være glad og stolt, når han kom hjem fra et felttog og så en flot stenkirke med to tårne ligge der i aftensolen som et første budskab om tvillingdreng, født i mellemtiden af en trofast hustru. Hun må sandelig have haft fart på med at få løst sin dobbelte opgave!

Men videnskabsmændene kan sige, hvad de vil! I den folkelige bevidsthed vil Fjenneslevlille kirkes to tårne til sene tider minde enhver dansker, der passerer dem på landevejen eller i toget, om de to berømte brødre Esbern Snare og Absalon.

Absalon

Hvad ved vi om ham?

Han er født i Fjenneslevlille i 1128, formodentlig i sidste halvdel af oktober måned.

Navnet Absalon virker usædvanligt i en slægt, hvor de gammelnordiske navne var det almindelige (Skjalm, Toke, Ebbe, Asser, Esbern). Det kan næppe skyldes manglende opfindsomhed hos forældrene, men der synes at ligge en tanke bag. Esbern Snare var 1 år gammel, da hans yngre bror blev født, og han skulle selvfølgelig være høvding efter sin far og overtage godset og være slægtens overhovede i næste generation, men der var opstået en ny mulighed for de yngre sønner: at gøre karriere i kirken, og det er måske grunden til, at han fik et gammeltestamentligt navn. Absalon var søn af kong David, og han gjorde oprør mod sin far for at blive konge selv, så han var ikke noget godt ideal. Derfor har man tænkt sig, at den 30. oktober, hvor Absalons navn er placeret i den middelalderlige kalendarium, er vor Absalons dåbsdag. Det var let at huske i en tid, hvor man ikke

kendte dåbsattester, endsig da personnummer! I øvrigt var dåbsdagen efter middelalderlig opfattelse langt mere betydningsfuld end fødselsdagen, thi ved dåben blev man medlem af kirken, og derfor døbtens børnene så hurtigt som muligt efter fødslen.

Absalons far, Asser Riig ved vi næsten intet om. Sammen med sine brødre Toke, Sune og Ebbe sørgede han for, at fostbroderen Knud Lavards lig blev ført til Ringsted efter drabet i Haraldsted skov i 1131. Senere byggede han Tveje Merløse kirke i frådsten og Fjenneslevlille kirke i granit, og endelig var han opdrager for Knud Lavards søn Valdemar (senere den Store), der blev født kun en uge efter drabet på faderen. Selvom Valdemar var noget yngre end Esbern og Absalon, har deres fælles opvækst og opdragelsen i Asser Riigs og fru Inges hjem i Fjenneslev gjort dem til venner for livet.

Absalons mor, fru Inge var vistnok af kongeslægten, en datterdatter af Knud den Helige. Hun var en modig og dygtig kvinde, fortæller Saxo, der sammen med sin datter sørgede for at få kong Svend (senere Grathes) skibe forhuggede, så Valdemar kunne få tid til at samle en hær mod Svend i Jylland, men Saxo omtaler overhovedet ikke Absalons far.

Sorø benedictinerkloster grundlægges

Vi synes godt, at han kunne have nævnt en begivenhed som grundlæggelsen af Sorø benediktinerkloster ca. 1145 ved Tokes dødsleje. Asser Riigs brødre ydede hver deres bidrag, men den afsides Sor-ø i den fiskerige sø, var en af Asser Riigs ejendomme, og derfor er det rimeligt at regne ham for Sorø klosters egentlige grundlægger. Han døde som munk i klostret 13 dage efter indvielsen af benedictinerkirken, der nok har ligget der, hvor Rektorgården nu er.

Benediktinerklostret

Det gik desværre ikke så godt med dette kloster, som man havde håbet. Sorø klostres gavebog beretter om priorerne: Den første, Thomas, var skinhellig og fødte godset, den næste Jordan fra Ringsted var ikke et hak bedre, og den tredje Robert fra Sverige var en frådser og en dranker. (Bemærk, at det er cisterciensermunke, der har skrevet det!).

Grunden til, at det gik så dårligt, var nok snarere, at godsmængden var for lille. Peder Bodilsøn og hans brødre, der grundlagde Skovkloster ved Næstved (senere Herlufsholm), skænkede 4-5 gange så meget gods til deres klosterstiftelse, og det gik fint, selvom det også var benedictinere!

Absalon studerer i Paris i 10 år

Da Absalon voksede til, drog han udenlands til Paris. Frankrig var dengang et kraftcentrum i Europa. Vi ved ikke, hvornår han drog afsted, og hvor længe han blev væk, men han har sandsynligvis opholdt sig i Paris op imod en halv snes år. I Sainte Genevièveklostret traf han den senere abbed Vil-

helm og sluttede et livsvarigt venskab med ham og hentede ham senere til Danmark. Det vil føre for vidt at omtale de åndelige og kirkelige strømninger, Absalon mødte i Paris, men det er givet, at han har lært og set meget, som han kunne anvende senere, også på kirkebygningsområdet har han suget til sig og brugt ideer senere i de kirkebygninger, han fik indflydelse på.

Senest i 1156 må han være kommet hjem, og vi hører om ham som Valdemars trofaste støtte, men endnu havde han ikke fået det faste greb om tingene, der senere var så karakteristisk for ham.

Blodgildet i Roskilde 1157

Forholdene i Danmark i 1157 var meget uheldige. Landet var delt mellem tre konger: Svend i Skåne, Knud på øerne og Valdemar i Jylland. Det kunne selvfølgelig ikke gå i længden, og resultatet blev *blodgildet i Roskilde den 9. august 1157*. Hvem der egentlig var skurken i det foretagende, er der ingen, der ved, men efter Saxo er det Svend, der ville skaffe sig af med sine to medkonger. En af hans mænd *ditmarskeren Thetlev* flækkede hovedet på Knud, der udåndede med sit hoved i Absalons skød. Først troede Absalon, at det var Valdemar, men i lysskæret fra bålet, der brændte i kongehallen, så han, at det var Knud og lagde liget fra sig, og med stor klodblodighed gik han roligt ud af hallen, han var dog lige ved at blive slået ihjel udenfor, men blev reddet af en slægtning og fik fat i en hest og kom hjem til Fjenneslev. Valdemar var også sluppet bort, men blev såret i låret på vejen ud. Også han kom til Fjenneslev efter en ridetur på 40 kilometer og blev forbundet, og efter nogle dages forløb slap han ved Esbern Snares hjælp over til Jylland. Absalon er måske fulgt med, for han kunne ikke være i sikkerhed for Svend på Sjælland, og det er nok derfor, at Absalons mor og søster Ingefred måtte sørge for at forhugge Svends skibe.

Den 23. oktober stod det afgørende slag mellem Svend og Valdemar på Grathe hede, syd for Viborg, hvor Svend på flugten blev hugget ned af en bonde og begravet på stedet, og så var Valdemar enekonge.

Roskildebisp 1158

Heldigvis for Absalon var *bispeembedet i Roskilde* ledigt. Biskop Asser var død den 18. april, og der kunne ikke vælges en ny bisp uden kongens medvirken, og da man skulle vælge en kandidat til posten, blev man uenige, og oven i købet opstod der strid mellem en del tyske købmænd og håndværkere, der havde slået sig ned i Roskilde, og byens danske befolkning, og under urolighederne gik det ud over kongens tyske møntmester. Man røvede hans gods og jævned hans hus med jorden.

Valdemar rykkede mod byen med en hær, men borgerne bad om godt vejr, og de slap med en bøde, velsagtens fordi kongen så, at han kunne benytte lejligheden til at få sin ven Absalon gjort til roskildebisp!

Efter Saxos beretning ser det ud til, at kongen havde ret til at være til stede ved valget, dog uden at øve valgtryk, men han har nok kunnet sætte sig imod, at der blev valgt en mand, han ikke ville eller kunne samarbejde med. De gejstlige samledes for sig selv og meddelte derefter kongen, at det var vedtaget, at opstille tre kandidater af udmærket anseelse, vel kanniker fra domkirken, og dertil føjede de Absalon »på grund af hans mandighed«! At han havde studeret 10 år i Paris talte åbenbart ikke med!

For at det kunne gå retfærdigt til, foreslog Valdemar skriftlig afstemning. Det anses jo også i dag for særligt betryggende! Og når den så oven i købet blev kontrolleret af kongen selv, kunne det ikke være bedre. Man fremlagde en pergamentsbog med fire blade på et bord, ét blad til hver kandidat, kongen stillede sig ved bordet, og de stemmeberettigede skrev derefter efter tur deres navn på den kandidats blad, de stemte på. Resultatet blev, at Absalon fik alle stemmerne! Men det skal siges, at det nok var den rette mand, der blev valgt.

Saxo siger i samme åndedrag, at han optrådte mindst lige så meget som søkriger som bisp, bisp, og en stor del af året lå han ude med vagtskibene for at sikre landet mod vendernes plyndringstogter.

Venderkampen ved Boeslunde

Den første kamp med venderne havde han ved Boeslunde, hvor han med sine 18 huskarle kæmpede med mandskabet fra 24 venderskibe og dræbte eller forjog dem alle og mistede kun en eneste mand. Da venderne næppe var kommet til Sjælland i små robåde, har der vel været mindst 30 mand på hver skib, ialt 720 mand. Det lyder utroligt!

Vendertogene blev nu en tilbagevendende begivenhed hvert år helt frem til Valdemar den Stores død. Til at begynde med var det svært at få ledingshæren med på spøgen, men efterhånden gik det bedre. Der var mange, der vendte hjem med godt bytte. Saxo var nok selv sjællænder, og han fremhæver sine landsmænds indsats, jyderne og skåningerne var mere tilbageholdende, og falstringerne var tilbøjelige til at samarbejde med venderne, fortælle dem, når et vendertog skulle foretages og bevogte deres fanger o. s. v.

Samtidig med, at venderne optrådte som røvere og vikinger i danske farvande, skete der i Danmark en stor udvidelse af det dyrkede areal, og der blev anlagt mange nye landsbyer i selve Danmark, og det er måske forklaringen på, at der ikke skete nogen dansk besættelse i de erobrede områder. Alle kræfterne blev brugt inden for landets grænser i modsætning til vikingetogene til England under Svend Tveskæg og Knud den Store, hvor mange danske slog sig ned i det fremmede.

Arkonas fald den 15. juni 1169

Mange af vendertogene var forholdsvis planløse plyndringer og ødelæggelser i det fjendt-

lige land, men efterhånden samlede man sig om større opgaver. Det religiøse centrum på øen Rygen var *Arkona* på nordsiden, hvor Svantevits tempel lå på en kridtknude, ca. 40 m over havet. På de tre sider går klinten lodret i vandet, og på den fjerde side er et område på ca. 4 tønder land dækket af en vold, der i dag er ca. 15 m høj, men som dengang har været højere og forsynet med palisader. Der var kun én port, hvorover der knejsede et trætårn. Ved danskernes ankomst søgte de nærmestboende ly i borgen, og de nåede at få portfløjene lukket og fyldt selve portåbningen med jord, så de troede, at de var godt beskyttede.

Danskerne erkendte med det samme, at de ikke kunne tage borgen med storm, men begyndte at bygge belejringstårne, der kunne rulles hen til volden. Det var man i gang med den 14. juni, da nogle unge krigere under middagssøvn begyndte at kaste sten efter venderne oppe på volden. Det var ikke alvorlig kamp, men nærmest drengestreger. Pludselig opdager en af de unge danske krigere, at jordfylden er sunket i portåbningen under tårnet, og kunne bare én komme derop, kunne man sætte ild i tårnet derfra.

Mens de andre røstede, fik han fat i nogle kammerater, der stak deres spyd ind i volden, og på den »stige« klatrede han op under tårnet, uden at venderne opdagede det. Så kom der heldigvis et læs halm forbi, nogle neg fra læsset var godt optændingsmateriale, og et øjeblik efter brændte tårnet i lys луc.

Venderne kom rendende og prøvede at slukke, både med vand og mælk, men det hjalp ikke, og der gik ild i palisaderne. Pludselig råber en af venderne på Absalon, og han lover, at borgen vil overgive sig, hvis danskerne vil standse deres angreb. Det går Absalon ind på, hvis venderne vil standse slukningsarbejdet. Efter forhandling med stormændene og kongen bliver der sluttet fred. Svantevits statue bliver brændt, templet jævnet med jorden, og en kristen kirke bygget i stedet, og ryggeboerne døbt og gjort skatkyldige. Det var hovedhelligdommen, der blev ødelagt. *Karenz* længere mod syd, hovedsædet for den verdslige magt, overgav sig også, og Rygen blev lagt ind under Roskilde bispestol.

Hermed blev grundlaget lagt for Danmarks østersøherredømme, der holdt sig et stykke ind i Valdemar Sejrs tid.

Kirkemødet i Ringsted juni 1170

Valdemar d. Store og Absalon arbejdede målbevidst på at styrke kongemagt og kirke, og begge så helt klart, at det gjorde man bedst ved at samarbejde gnidningsløst. Det ville styrke kongehuset, hvis Valdemars far Knud Lavard blev gjort til helgen. Det havde ærkebispens Eskil hidtil været modstander af, men nu bøjede han sig, og den 25. juni blev Knud Hertugs ben taget op af graven, viklet ind i fin silke og lagt i det gyldne helgenskrin på højaltret i Sankt Bendts kirke, bygget som gravkirke for Valdemarerne, ligesom Absalon byggede Sorø kirke som gravkirke for sin

slægt Hvideslægten, der bruges som samlingsbetegnelse for Absalons bedstefar Skjalm Hvides efterslægt.

Samtidig med skrinlæggelsen af Knud Lavard blev Valdemars ældste søn i ægteskabet med Knud Magnussøns søster Sofie som den første danske konge kronet af ærkebispens. Tidligere danske konger havde ikke villet krones, de har måske følt det som en afhængighed af kirken, men det kan jo også opfattes som en kirkelig styrkelse af kongens autoritet. Det var i hvert fald betryggende, at der var to konger i landet, hvis den ene pludselig døde. Knud var valgt af styresmændene på ledingsflåden under et vendertog, men kirkens bekræftelse af valget i forbindelse med hans bedstefars helgenkåring sikrede ham en bedre position.

Cistercienserne blev indført i Danmark af ærkebiskop Eskil. Esrom er det ældste kloster for denne orden i det nuværende Danmark. I 1162 hentede Absalon munke fra Esrom til det øde benedictinerkloster, som hans far og farbrødre havde stiftet ca. 1145. Det bliver ganske vist først sagt af en af bisperne i næste generation – Peder Suneson (i et brev fra 1202) – , at Sorø kirke var tænkt som »gravkirke for vor slægt«, men at det har været Absalons tanke fra begyndelsen, er hævet over enhver tvivl. Han optrådte som en fader for munkene i Sorø og kunne gøre det i kraft af sin egen og slægtens rigdomme. Poul Nørlund har beregnet, at Sune Ebbesen, der byggede rundkirken i Bjernede, ejede 14.000 hektar dyrket jord, det er næsten 30.000 tønder land! De større godser i dag er jo små i sammenligning, men udbyttet af jorden dengang var langt mindre end i dag. Absalon lagde grunden til, at Sorø kloster blev et af de rigeste i Norden, hvoraf der jo endnu er en rest: Sorø Akademis stiftelse, hvis ejendomme stadig repræsenterer store værdier, som administreres til fordel for det sted, som Absalon elskede, og hvor han valgte sit hvilested på kirkens fornemste plads foran højaltret, omgivet af sin slægt, som blev hentet fra omegnens kirker. (Skjalm og Toke fra Fjenneslev, Asser Riig og Fru Inge fra Benedictinerkirken i Sorø først i 1285). Skjalm Hvide og Toke i skillevejgen mellem de to kapeller i søndre korsfløj, Asser Riig og Fru Inge ved hans højre side, Esbern Snare i kirkens midterakse under knæfaldet o. s. v.

Ærkebisp i Lund 1177

Eskil havde flere gange ønsket at trække sig tilbage for at ende sine dage som munk i cistercienserens moderkloster i Clairvaux i Frankrig, og i 1177 fik han pavens tilladelse til at gøre det og selv udpege sin efterfølger. Ved et møde i Lund, hvor rigets bisper og kongen var til stede, udpegede han Absalon som sin efterfølger, men da kannikerne, som traditionen bød, ville trække Absalon hen til ærkebispesædet med magt, gjorde han så megen modstand, at de tumlede imellem hinanden på gulvet, og der blev stor larm i kirken. Ingens bønner kunne overtale ham, han appelle-

rede til paven, der imidlertid beordrede Absalon til at overtage ærkesædet, men gav samtidig tilladelse til, at han beholdt Roskilde bispestol, som han uden tvivl følte sig stærkt knyttet til.

Stillingen som ærkebisp gav ham imidlertid en hel del besvær i begyndelsen. Han krævede orden i sagerne: Tiende skulle betales fuldtud, cølibatet skulle gennemføres, og det passede ikke skåningerne. De gjorde simpelthen oprør mod ham, og de fleste stod bagved, også de store godsejere. Kongen måtte derover med hærstyrker og nedkæmpe oprøret, men det gærede længe efter. Det gjorde jo ikke forholdene bedre, at han ansatte folk af sin egen slægt som fogeder på ærkebisppestolens gårde, men dem vidste han, at han kunne stole på.

Da Valdemar den Store døde i 1182, blev Absalons indflydelse endnu større end tidligere, da Knud den Sjette kun var 19 år gammel, og Absalon fungerede nærmest som regent.

Da den tyske kejser Frederik Barbarossa krævede, at Knud den Sjette skulle tage Danmark som len af ham, som Valdemar den Store havde følt sig tvunget til at gøre ligesom nogle af de tidligere konger, afviste Absalon på kong Knuds vegne kravet med stolte ord. Han har nok vidst, at den tyske kejser havde rigeligt at tage sig af i Norditalien og andre steder, og kravet blev da heller ikke gentaget.

Den sidste gang, vi hører om Absalon i forbindelse med krig, er den store sejr over hertug Bugislav af Pommern 2. pinsedag 1184, hvor Bugislav efter Saxos opgivelse af 500 skibe mistede de 465, der enten blev erobret (427) eller sænket (18). Kun 35 undslap. Resultatet blev, at Pommern blev et len under den danske krone. Nu kunne det ikke blive bedre. Både Saxo og Svend Aggesøn slutter deres danmarkshistorier med den triumf for danskerne!

De sidste år trak Absalon sig mere og mere tilbage. Han fik en hjælpebisp i Roskilde, men bevarede sin borg i København og kunne når som helst komme til Roskilde, hvor Peder Suneson skulle betragte ham som en far, og han skulle desuden hjælpe ham i ærkestiftet.

Absalons testamente

er oprettet i Sorø kloster kort før hans død i overværelse af hans bror Esbern Snares, abbed Gaufred og en række af hans folk. Han havde disponeret over det meste af sit jordegods tidligere, men nu får Sorø kloster resten med undtagelse af fædrenehgården i Fjenneslev, lige nord for kirken, hvor direktor Estrup fandt en kælder i kampesten og nogle fundamenter ved en udgravning i 1827. Stedet er nu markeret ved en mindesten og et lille haveanlæg.

Han skænkede sølv til de norske bisper, som var landflygtige p. g. a. deres strid med kong Sverre, og en hel masse sølvskåle til venner og pårørende. Af hans sølvtallerkener skulle laves svære alterkalk til Lunds domkirke. Det er mærkeligt, at han selv får en alterkalk

med i graven, der er lavet af tyndt sølvblik, og som bare er symbolsk.

Sin klerk Saxo eftergiver han 2½ mark sølv (ca. 1250 kr.), og pålægger ham at aflevere to bøger til Sorø kloster, som Absalon havde lånt ham. Det er mærkeligt, at Absalon er så karrig over for den mand, som ved sin krønike gjorde hans navn uødeligt, måske har han været utilfreds med, at krøniken ikke var blevet færdig i Absalons levetid. Det blev den først i 1216, hvor Saxo i følge fortalen afleverede den til ærkebiskop Andreas Suneson. De to bøger har Saxo imidlertid afleveret til klostret, for på Det kgl. Bibliotek findes stadig et Justinushåndskrift, der bærer påskriften: »Liber Sanctæ Mariæ in Sora per manum Absalonis Archiepiscopi«, og på universitetsbiblioteket i København ved vi, at der brøndte et Valerius Maximushåndskrift i 1728, som også var kommet fra Sorø kloster, da Kristian den Fjerde i anledning af sin søns bryllup i 1634 fik sendt ca. 70 pergamentshåndskrifter fra klostrets bibliotek. De skulle bruges til fyrværkeri! Men Kristian den Fjerde var dog fornuftig nok til at lade professorerne se efter, om der var interessante ting imellem, og derfor blev disse to håndskrifter reddet.

Bege disse romerske forfattere har spillet en stor rolle som sproglige forbilleder for Saxo, så er der næppe tvivl om, at det er de to nævnte håndskrifter, der nævnes i testamentet.

Et rørende træk er det, at han udover fædrenehgården skænker sin bror Esbern *det lille sølvbæger, som deres far Asser Riig plejede at drikke af*. Fostersonnen Knud den Sjette får en sølvskål, en guldring med sten og en guldæske, men Valdemar Sejr får intet! Var Absalon blevet uvenner med Valdemar den Stores yngste søn og den, der kom til at høste frugten af Absalons indsats? Var Valdemar (Sejr) begyndt at interessere sig mere end sømmeligt var, for Esbern Snares unge hustru Helene, hvilket gav anledning til rygter om, at hun skubbede sin gamle mand ned ad en trappe på Sæbygård, så han brækkede halsen? Fundet af Esbern Snares grav i 1970 dementerer dette rygte for mange af hans knogler havde været brækkede i hans lange krigerliv, men halshvirvlerne var intakte.

Absalon havde øvet en større indsats end de fleste, og han havde lov at være træt. I Saxos fremstilling dominerer Absalon i sammenligning med Valdemar. Måske har virkeligheden været noget anderledes, det er svært at sige noget om, men at de har gået godt i spand sammen, og at de i fællesskab har skabt respekt om Danmark efter en lang nedgangsperiode, kan ingen benægte. Hvem der så har været den største kan diskuteres. Absalons gravskrift på blypladen er næppe formet af Saxo, snarere af ham selv, og derfor bør citeres på latin: »Hic jacet Absalon, archiepiscopus. Asceri filius, vir bonus et pius, qui hoc claustrum fundavis et multis bonis locupletavit ... mortuus est die sancti Benedicti anno incarnationis Domini millesimo ducentesimo primo«.

S. R.

Oversættelse i fødselsdagsreferatet foran.

Kristian Olsen: »kinaassutsip taallai« »Balladen om identiteten« en grønlandsk-dansk digtsamling

Kristian Olsen med kunstnernavnet: aaju (udtales med langt a) »Kinaassutsip taallai, balladen om identiteten fra havets mor til halleluja mor Danmark« har på forlaget Kragestedet udsendt en dobbelt sproget digtsamling med ovennævnte titel. På alle venstresiderne står de danske og på højresiderne de grønlandske, illustreret med 15 smukke linoleumsnit, der understreger teksternes budskab på udmærket vis, ligeledes skåret af forfatteren.

Kristian Olsen er student fra Sorø og er nu ansat som viceskoleinspektør for de grønlandske kostskoler i Danmark. Han siger selv, at Sorø gennem sin poesi og digterne bag ved den har givet ham ballast som digter og mod til at stå frem med sine synspunkter. Grønland står nu over for hjemmestyrets udfordring, og han giver i sine digte udtryk for, at han er stolt af at være grønlander, samtidig med at han respekterer danskerne og er glad for den viden, han har erhvervet sig hernede. Han begyndte allerede at skrive digte i sin gymnasietid, og denne samling viser tydeligt, at han er digter. Følsomme naturstemninger veksler med barske, men berettigede indlæg i dagens debat i Grønland. Håb og frygt for fremtiden veksler hele tiden med det grønlandske identitetsproblem som baggrund. Et par eksempler:

INUK OG EN TVSKÆRM

(inuk=grønlander, flertal: inuit)
omkring tv
koncentrerer
inuitøjne sig
deres underbevidsthed
bekender samtidig

bekendelse 1:

jeg forstår ikke sproget
jeg forstår nemlig ikke dansk eller engelsk
jeg forstår heller ikke miljøet

bekendelse 2:

jeg har anskaffet mig et tv
fordi de andre har det
fordi vi skal vel lære dansk og engelsk
fordi det er så moderne
fordi det er dejligt og spændende

bekendelse 3:

men jeg er godt nok
lidt skeptisk uden at sige det
fordi jeg måske glemmer mit sprog
fordi jeg måske mister min kultur
fordi jeg måske bliver en fremmed i mit land

KRAFTENS KILDE

jeg længes efter dig
måske ser jeg dig aldrig mer
jeg længes efter dig
du er kimingen ved daggry
lige før lyset sejrer over mørket

indvendigt skrider jeg
af min trang til at se dig ved daggry
jeg længes ubønhørligt efter dig
du er kimingen ved daggry

jeg siger jeg vil eje dig evigt
du er kraftens kilde
ved daggry i mit land.

DU KUNNE RAMMES

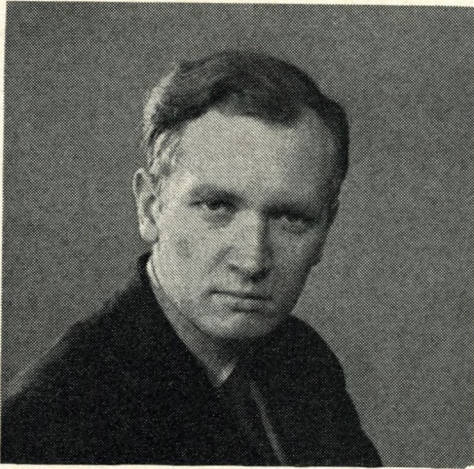
du havde ellers alle muligheder
for at nå dit højeste ønske
om at blive noget
i dit land
under hjemmestyret –
nu er du død

som barn lærte du frihed
dit lands natur
du tav, hvor du mødte
systemet fra mark og enge

du havde alle muligheder
og havde evnen til at spørge
HVEM ER JEG
HVORFOR ER JEG
HVAD SKAL JEG –
nu er du død

din tid forvirrede dig totalt
og det blev værre for din sjæl
da du som en minoritet
blev latterliggjort af folk
med millioner bag sig
med en påstand om at du nok aldrig vandt

du var forsvarsløs mod disse rænker
for du kunne rammes og fortie smerte ...

KNUD GJERHARD TIL MINDE
6. marts 1920–31. marts 1978

Knud Gjerhard blev optaget i I. M 1931. Vi fandt hurtigt sammen, blev uadskillige venner i Sorø og tabte aldrig siden forbindelsen, selv om livet efterhånden skilte vore veje.

Kun få mennesker får den store betydning for ens videre udvikling. At træffe den rigtige ven i de skelsættende år på Sorø hører til en af livets store gaver. Knud var en sådan ven, hans altid levende begejstring for »den åndelige tanke, der ene er os kær« inspirerede mig og var medvirkende til at skabe min personlighed og gøre mine år på Sorø Akademi uforglemmelige.

Knud Gjerhards intelligens var parret sammen med en enorm forestillingsevne og frodig fantasi; han var den fødte skuespiller og spillede faktisk altid en eller anden »rolle«; han nød at blive »lagt mærke til« og mestrede som få kunsten at gøre sig bemærket: Gjerhard var suveræn i at karrikere snyderne – deres stemmer, gøren og laden – og hans foragt for pædagogiske tåbeligheder var isnende, den kom frit og ofte til grotesk udtryk. Gjerhard var en helstøbt og markant personlighed som mange – for at bruge Fatters udtryk – vel regnede for »sær«. Han var ikke som folk er flest, han var enengænger – og sin særegenhed fuldt bevidst!

Knud Gjerhards senere skæbne blev hård: en kamp i årevis mod svær lungetuberkulose og fattigdom, men han gav ikke op, han kæmpede til det sidste for at være og være noget. Knud studerede efter den nysproglige studentereksamen i 1938 både teologi, sammenlignende litteratur, lægevidenskab – og tog langt om længe juridisk embedseksamen, men hans urolige og søgende ånd fandt ikke hvile. Ved sin død var han dybt involveret i en præstegering i Det fri Kirkesamfund, Unitarerne.

Enegang, ensomhed og hård livskamp blev Knud Gjerhards lod. Mindet om ham vel lader som ingenting – er dog for mig et lønligt kildespring. En markant soraner er gået bort. Lad hans minde være æret!

Paul Rantzau (R 37).

Dødsfald

Redaktør Ejnar Bjørn Hanssen født 8.9.1902, Åbenrå, er død i oktober 1978, 76 år gammel. Han var yngste søn af H. P. Hanssen, Nørremølle, cand. Polit., senere journalist og ansvarshavende redaktør for »Heimdal«. 1956–70 konsulent i mindretalsspørgsmål for folketingets sønderjyske udvalg (Sjællands Tidende, 31. oktober 78).

Hvem betalte banevejen

(Fortsat fra side 124).

timer, afhængigt af føret. (I C. Sten A. Billes bog: »Skole drenge« fortælles om nogle soraneres rejse til København med bondevogn hjem til juleferien). I L. F. la Cours bog: »Sorø Bys Historie« fra 1938 fortælles det s. 272, at kommunalbestyrelsen i Sorø ønskede, at banen blev ført nord om byen med station mellem Sorø by og Pedersborg, mens de engelske ingeniører ville gå syd om byen. Til gengæld blev Sorø station lagt nærmere ved byen end oprindelig tænkt, men der manglede vejforbindelse til den fra Sorø by. Den blev skaffet på en original og temmelig smart facon: Saldelmager M. J. Trautner fik byens borgere til at afstå deres græsejendomsret på ca. 75 tønder land ved Fægangen, som man i 1842 havde tilbyttet sig ved at give afkald på den gamle græsningsret på Hjortnæs. Disse 75 tønder land blev så delt i ti lodder, som blev bortauktionerede på 30 år til de højstbydende borgere. Byen formåede derefter Akademiet til at betale det halve af Banevejens anlægssum og til at låne byen den anden halvdel af anlægssummen på 30 år. Afdrag og forrentning af den sidste halvdel kom forholdsvis let og smertefrit ind ved forpagtningsafgiften af græsningen, og 30 år senere kunne Sorø amt overtage Banevejen. Akademiet havde betalt halvdelen kontant, og byen havde betalt den anden halvdel over 30 år, uden at det gik ud over skatteprocenten!

(Red.).

Apropos lygterne (Borgmesterens øjne)

Mon ikke de to lygter, der ses på billedet på forsiden af aprilnummeret 78, er samme slags som dem, der nu er ophængt på biblioteket, klokketårnet, gymnastiksalen og gartnerboligen? De ligner dem til forveksling, og Sorø er jo traditionernes højborg.

Brevkassen

Under denne rubrik optages fremover indlæg, udsnit af breve, oplysninger, tanker, man gør sig, uden at det bliver til artikler, hilsener til gamle venner og klassekammerater osv. osv.

Af brev fra *Thorbjørn Bennike* (S 36).

Den egentlige grund til at jeg, trods alt, har holdt fast ved »Samfundet« og bladet – er, foruden måske en vis følelse af mine tre soranerårs specielle betydning i mit personlige udviklingsforløb, interesse for, hvorledes det er gået de gamle kammerater. Dette har hidtil været mere fyldigt behandlet i et særligt afsluttende afsnit (vist i sin tid redigeret af Sommer), som imidlertid, så vidt jeg kan se, er skrumpet mere og mere ind, så der nu kun er blevet de runde fødselsdage tilbage. Jeg kan se vanskelighederne ved at skaffe disse oplysninger, et problem, der åbenbart tidligere fandt sin løsning. Måske kan det kun ske ved at opfordre gamle soranere til selv at fortælle lidt om, hvad der hænder »hen ad vejen«.

Personligt kan jeg yde mit bidrag ved at fortælle, at jeg efter 5 års funktion som projektchef (»missionschef«) for det danske undervisningshospital i Kinshasa, Zaire, nu siden februar i år har været ansat som »Reader« i primær sundhedstjeneste ved det nybågede Ilorin universitets helsefakultet. Ilorin er hovedstaden i provinsen Kwara, Nigeria, men jeg opholder mig sammen med min kone i »bushen«, 7 km syd for byen New Bussa, lige ved vandkraftsøen Kainji, og har til opgave at repræsentere universitetet, der har påtaget sig at stå bi ved realiseringen af et ambitiøst »basis health services scheme« i et stort (som Danmark) savanneområde i statens nordlige del.

Om kort tid skal vi modtage det første hold af nye medicinske studenter, der starter deres universitetsliv med 4 ugers kursus i en af områdets landsbyer, hvor de bliver konfronteret med den helseproblematik, der er aktuel for flertallet af deres landsmænd. Desværre trues hele det spændende eksperiment af drastiske budgetbeskæringer, der også har haft ubehagelige indvirkninger på den personlige økonomi.

Dette blev til en hel del mere, end oprindeligt tænkt.

Torbjørn Bennike.

Soranerfrokost den 2. november 1978

Der var pænt fremmøde (ialt 23) for at høre Gregersen (S 60) fortælle om indlandsisen; men det var de ældre årgange, der prægede forsamlingen, så der var ingen fra de 20 årgange mellem Søren Gregersen og mig.

Svend Clausen (æresmedlem, næstformand og S 25) bød velkommen med en undskyldning fra formanden, den travle neurokirurg, og med en frisk hilsen fra Sorø eller rettere fra Absalon. Som bekendt har man (Hørby og Tage E. Christiansen) vedtaget, at han fyldte 850 år i forløbne weekend. Det blev fejret med festgudstjeneste, hvor både den protestantiske og den katolske biskop deltog, og masser af kranse. Det var en god anledning til at lade skolen leve og afsyngne Hauchs vers.

Ved præsentationen viste det sig, at vi var: Clausen, Simonsen (S 25), Louise Munch-Knudsen (S 25), Rantzaou (R 37), Suhr (S 14), Else Damgaard (S 25), Hauerslev (R 23), Baggesen (R 24), Diemer (R 25), Brask-Nielsen (R 21), Dégn (R 21), Glahn (S 23), Glahn (S 12 – nu håber jeg, at det var ham!), Ragnhild Hoffmeyer (25), Mackeprang (S 13), Palslev (S 08), Gregersen, fru Boserup (S 22), Fink (S 27), Saxtorph (S 40), Wamsler (R 29), Stauning (R 29) og Høfler (R 19).

Clausen proponerede en skål til Torben Glahn i anledning af afslutningen på Soranerbiografierne, der nu går helt tilbage til 1584; han nævnte også, at en meget stor økonomisk hjælp til dette arbejde var kommet fra Villum Kann Rasmussen (S 27) – – – nej, undskyld, det er Velux-fonden, men der er personsammenfald.

Efter den gode tag-selv-frokost og megen og hyggelig snak fik Gregersen ordet, som annonceret. Han havde som nybågt student fået en invitation fra det amerikanske forsvaret, der gerne ville have en dansk og en amerikansk spejder som gæster i et 1/2 år på »Century Station« 100 miles inde på indlandsisen.

Det havde været en meget stor oplevelse for den unge mand. Stationen havde kostet 7 mill. dollars at indrette; den amerikanske teknik havde ladet store maskiner fræse en grube ned i selve isen og dér anbragt en by på 30 huse med bibliotek, film, laboratorier og moderne bekvemmeligheder. Mens vi vel alle har læst om tidligere polarforskeres trængsler med mad, vand, der måtte smeltes og kun skulle bruges til drikkevand, og den i ordets egentlige betydning dræbende kulde, så havde man her en atomreaktor, der leverede al kraft, lys og varme. Varmt bad på indlandsisen!

Både den gang og under senere besøg i Grønland havde det altid været uhyre fascinerende med den modsætning, der råder mellem teknik og natur, de amerikanske moderne baser og de små bygder. Gregersen og hans amerikanske makker havde ikke haft faste

pligter, men fik lov til at være med til først det ene, så det andet af stationens videnskabelige projekter (klimatologi, glaciologi, meteorologi). Det er jo nok ikke uden sammenhæng med denne Grønlandstur, at Gregersen i dag er magister i geo-fysik.

Der var nogle få bemærkninger bagefter; men så måtte jeg gå som den første, så jeg har ikke mere at berette denne gang.

N. Sx.

Memo

Til frokosten i Frederiksberg Rådhuskælder den 7. december kl. 12 taler Niels Heilmann (S 42) om den gamle klarinet fra kortrummet.

Gamle soranere

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i december 1978:

2. Repræsentant Erik Faarup (f. 1908), Borgmester Fischers Vej 2, 8., 2500 Valby.
3. Torben Lisborg (f. 1928), Slots Alleen 6, 4200 Slagelse.
4. Civilingeniør Hans Jakob Jensen (f. 1928), sidste adr.: Bredebrovej 27, 2800 Lyngby.
5. Direktør Jørn Strand-Larsen (f. 1928), Vibevej 19, 2630 Tåstrup.
10. Fru Lise Schmidt (f. 1918), Strandhøjsvej 35, 2920 Charlottenlund.
11. Overlæge Ole T. Jordan (f. 1918), Carl Blochs Vej 14, 9000 Ålborg.
13. Sparekassedirektør Herluf Krog-Meyer (f. 1893), Esperance Allé 1, 2920 Charlottenlund.
14. Revisor Julius Olsen (f. 1903), Dalegade 67, 7000 Fredericia.
16. Isenkræmmer Poul Vilh. Kaalund (f. 1908), Østergade 25, 5900 Rudkøbing.
20. Politimester Holger Frandsen (f. 1908), Hvidegårdsparken 103, 2800 Lyngby.
21. Ingeniør Torben Hallager (f. 1928), Hyldekrogen 8, 2970 Hørsholm.
24. Grosserer Einar Lisborg (f. 1893), Slots Alleen 57, 4200 Slagelse.
26. Cand. pharm. Niels Ulrik Møller (f. 1918), Mølius Erichsens Vej 88, 9210 Ålborg SØ.
26. Styrmand Hans Jørgen Jensen (f. 1928), Kappelbg.vej 37, 9990 Skagen.
29. Provisor Inger Margr. Strarup (f. 1918), Jagtvej 219 A, 2200 København N.
30. Civilingeniør Kaj Egede Glahn (f. 1893), Amager Fælledvej 20, st., tv., 2300 København S.
30. Læge Hans Løgstrup (f. 1928), Rubæksbanke 5, Strib, 5500 Middelfart.

Soraner-biografier

1584-1737 - 175 kr.
1747-1800 - 75 kr.
1822-1900 - 200 kr.
1901-1960 - 150 kr.
1901-1960 - fås også i ti-års
hefter a 25 kr.

Ved forudbetaling til kassererens giro-konto sendes bøgerne portofrit - ellers efterkrav.

1584-1960, hele værket - 600 kr. portofrit.

MEDLEMSKONTINGENTET

er for 1978 fastsat til kr. 60,00; for juniormedlemmer (fra og med årgang 1971) - samt for medlemmer, fyldt 67 år - dog kun 30,00. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10 2860 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10

ADRESSEFORANDRINGER

meddeles til kassereren!
Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10,
2860 Søborg
Postgiro 4 00 17 10

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2600 Glostrup
(02) 96 43 33, lokal 476

LEGATANSØGNINGER stiles til:

SORANSK SAMFUND

Direktør, cand. jur. Svend Clausen
(Soransk Samfunds næstformand)
Amaliegade 21 A, 1.
1256 København K
(01) 13 51 05, (03) 19 12 35

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS

Alleen 9, 4180 Sorø
(03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Ryesgade 23
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

Storno

RADIOTELEFONER

Artillerivej 126

Telefon (01) 57 68 00

Sorø Akademi
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB
AUTOBIANCHI
Salg-Service

Aut. SAAB forhandler
NIELS THIELE
Automobiler
STENLØSE
Tlf. (03) 17 00 72

SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

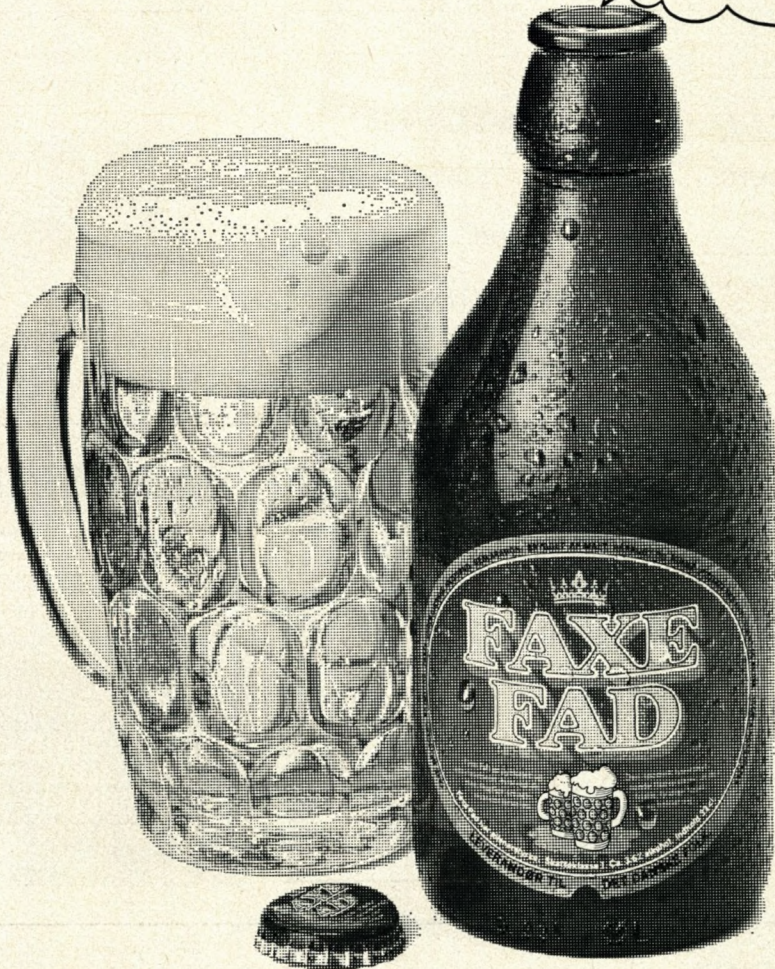
THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

79
HR J I RAASCHOU-NIELSEN
PARKVEJ 10
2960 RUNGSTED KYST

Hvorfor nøjes med en almindelig pilsner, når du kan få en Faxe Fad til samme pris.

JEG ER
UPASTEURISERET.

Samme mængde og styrke som
almindelig pilsner- og samme upasteuriserede
kvalitet som Faxe Fad på dåse.

FAXE
BRYGGERI

-leverandør til det danske folk.